

Økologi, Kvæg

Økologiske goldkøer på græs uden mælkefeber

Det kan være en særlig udfordring af forebygge mælkefeber hos ældre økologiske malkekøer på græs, men fokus bør være på mineralforsyning og på CAB i goldrationen

Viden om

Ældre køer får mælkefeber omkring kælvning, når deres stofskifte ikke kan modstå det store træk af calcium til mælkeproduktion.

Mælkefeber forekommer i den kliniske form, hvor koen bliver lammet og går ned, men også subklinisk mælkefeber – som rammer langt flere køer – kan give koen en dårlig start på laktationen og øget risiko for tilbageholdt efterbyrd og børbetændelse. Køerne skal forberedes på deres kommende calcium-udfordring i ugerne før de kælver, og her kan der være særlige udfordringer, når goldkøerne er på græs.

Sådan minimerer du risikoen for mælkefeber i afgræsningssæsonen

Overvej især disse punkter de sidste 2-3 uger før forventet kælvning:

- Goldkøer bør gå på vedvarende græsarealer og undgå arealer med en høj andel kløver
- Undgå fodermidler med højt indhold af kalium - herunder arealer, som er gødsket med kalium
- Hav fokus på at sikre en lav CAB-værdi i rationen gennem fodervalg og eventuelt tilskud af sure salte
- Undgå arealer med en høj andel kløver
- Praktiser restriktiv afgræsning i form af et begrænset antal timer på græs pr. døgn eller mindre areal pr. dyr suppleret med staldfoder (goldkoration)
- Sørg for, at goldkøerne får mineraler svarende til 100 gram goldminerale pr. ko pr. dag. Vær især sikker på, at de får magnesium nok

Endelig er risikoen for mælkefeber højere hos køer i højt huld og huld ved goldning/kælvning må ikke være for højt. Det vil sige pænt huld, ikke for tynd – ikke for tyk (huldscore 3,0-3,5)

Derfor bør du undgå stærkt kalium-gødede græsmarker

Et højt kaliumindhold i græsset øger risikoen for mælkefeber. Det skyldes, at et højt kaliumniveau bidrager væsentligt til at øge foderrationens CAB-værdi (Cation Anion Balance). En høj CAB-værdi virker basisk på kroppens stofskifte, og det dæmper kroppens evne til at øge calciumstofskiftet, når det store træk på calciumpuljen kommer ved kælvning.

Ud over at hæve CAB vil et højt kaliumindhold i foderet også sænke køernes optagelse af magnesium fra foderet med op til 3/4. Det er uheldigt, fordi magnesiummangel også hæmmer calciumstofskiftet. Goldkøer bør derfor aldrig afgræsse stærkt kalium-gødede græsmarker. Samtidig skal der være fokus på, at behovet for magnesium er opfyldt.

Fokus på CAB i mineraltilskud

For at sikre, at køerne på græs i øvrigt får tilstrækkeligt af alle mineraler og vitaminer i goldperioden, bør de tildeles minimum 100 g gold-mineraler pr. ko pr. dag. Som nævnt ovenfor øger et højt CAB-niveau i foderet risikoen for mælkefeber og tilskud af mineraler, som kan sænke CAB i rationen de sidste uger inden kælvning, er derfor interessante.

Her er forbindelser som magnesium-sulfat og magnesium-klorid de mest oplagte, og de kan begge bruges til økologiske køer. Et lavt niveau af CAB i rationen virker forsurende på koen stofskifte, og effekten kan tjekkes ved at måle pH i goldkøernes urin.

Undgå marker med meget kløver

Et lavt indhold af calcium i foderet 2-3 uger før kælvning er en anden oplagt strategi til at forberede køernes calciumomsætning til det store træk ved kælvning. Et lavt indhold af calcium betyder nemlig, at koen begynder at mobilisere calcium fra knoglevæv, forøger sin udnyttelse af calcium i foderet og nedsætter udskillelsen af calcium i urin via nyrerne. Den prægning betyder, at koens stofskifte er bedre rustet til at klare det store træk på calcium-puljen ved kælvning.

Indholdet af calcium i kløver er højt, og græsmarker med en høj andel kløver er derfor en dårlig idé til goldkøer. Afgræsning af vedvarende græsarealer med lav eller ingen kløver er derimod en oplagt mulighed. Alternativt kan man begrænse græstilbuddet i form af nedsat areal eller kortere tid på arealet suppleret med foder på stald.

Giv laktationsfoder og hø ved kælvning

Det er vigtigt at stimulere koens calciumstofskifte i de sidste 2-3 uger af goldperioden, men ligeså vigtigt er det at sørge for et tilstrækkeligt calciumniveau i foderrationen ved kælvning. Derfor skal kælvkøer ikke fodres som goldkøer, men tilbydes friskblandet laktationsfoder og i øvrigt have adgang til hø eller andet godt strukturfoder af hensyn til vomfunktionen.

Pas ekstra godt på risikokøerne

Der er særlig høj risiko for at udvikle mælkefeber hos køer som:

- kælver for mindst tredje gang
- har haft et langt kælvningsinterval,
- tidligere har haft mælkefeber
- er i højt huld (> 3,50).

Det kan være en rigtig god idé at give disse køer supplerende calcium og tempereret vand ved kælvning for at undgå mælkefeber og følgevirkningerne af sygdommen. Også oralt tilskud af calcium (som er godkendt til økologisk produktion) er oplagt til behandling af køer i risikogruppen.

Emneord

Goldko-, kælvning og nykælvermanagement

Sidst bekræftet/revideret: 17. juni 2020

Vil du vide mere?

Finn Strudsholm

Specialkonsulent

SEGES

fns@seges.dk
+45 8740 5483

Birgit Ingvorsen
Landskonsulent
SEGES
bii@seges.dk
+45 8740 5493

Støttet af

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Landbrug & Fødevarer F.m.b.A. SEGES	Tlf.	87 40 50 00
Agro Food Park 15	Fax.	87 40 50 10
8200 Aarhus N	Email	info@seges.dk

